עין משפט נר מצוה

פו א מיי' פ"ט מהל' מעה"ק הלכה טו:
פז ב מיי' שם הלכה טו:

◆

שיטה מקובצת

א) חיבת הוא נמחק: ב) שלמיהם ריבויא הוא. גליון וניחא השתא דרבנן ילפי בבנין אב ורבי לא דריש ריבויא וסבר אוקי באתרה: ג) בהן וכו' ויהיו שלמי יחיד טעונין כו' והשאר נמחק: ד) זבחי שלמי צבור כו'. [תימה הא] איכא למיפרך מה לשלמי צבור שכן באין בטומאה ודוחין שבת וי"ל דמשמע [ליה] דשרין תנופה וסמיכה עיין תוס' זבחים (דף לג ע"א): ה) ויהיו. עי' תוס' שם: ו) גמירי שתי סמיכות. פ"ה פר העלם ושעיר המשתלח ולא דק דבפרק שתי מדות (דף צב ע"א) פליג ר"ש את"ק ואמר פר העלם ושעירי ע"ז בעינן סמיכה והכא ברי שמעון קיימינן. ואי"ת ר"י דאמר לקמן בפרק שתי מדות דשתי סמיכות בצבור נירפא בעלמא מהיכא ממעט דאין זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה וי"ל דכי היכא דאמר לקמן הפר פר טעון סמיכה ואין שעירי ע"ז טעון סמיכה ה"נ אמרינן הפר. פר טעון סמיכה ואין זבחי שלמי צבור טעונים סמיכה עיין תוס' לקמן (דף צב ע"ב): ז) לא אצטריך הס"ד עד סוף הדבור נמחק: ח) שלימים הוא סוף דבור ואח"כ מה"ד מה התם מחיים: ט) תנופה אף בשלמי צבור דבר שמתנה לכהן חיבת כו' ל"ש: י) רבים לימד: יא) אי נמי. עיין תוספות [לקמן] (דף קו ע"א) [ד"ה אי תניא]: יב) עיין תוספות לעיל (דף נט ע"א) ולקמן (דף צה ע"א): יג) מזובו. עיין מגילה (דף ח) ונדה (דף לז ע"א):

רב פפא אמר דכולי עלמא דון מינה ומינה א) הוא והיינו טעמא דרבי כי התם מה התם דבר שמתנה לכהן אף הכא דבר שמתנה לכהן רבינא אמר דכ"ע דון מינה ואוקי באתרה והיינו טעמא דרבנן שלמיהם ריבויא הוא ב): רבי שמעון אומר שלשה מינין טעונין שלש מצות שתים בכל אחד ושלישית אין בהן ג) ואלו הן זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי צבור ואשם מצורע זבחי שלמי יחיד טעונין סמיכה חיים ותנופה שחוטין ואין בהן תנופה חיים זבחי שלמי צבור טעונין תנופה חיים ושחוטין ואין בהן סמיכה אשם מצורע טעון סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט: ויהיו זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה חיים מקל וחומר ומה ד) זבחי שלמי צבור שאין טעונין סמיכה חיים טעונין תנופה חיים זבחי שלמי יחיד שטעונין סמיכה חיים אינו דין שטעונין תנופה חיים מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי צבור אותם למעוטי זבחי שלמי יחיד ה) *ויהיו ו)זבחי שלמי צבור טעונין סמיכה מקל וחומר ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה זבחי שלמי צבור שטעונין תנופה חיים אינו דין שטעונין סמיכה אמר ז)רבינא ח) גמירי שתי סמיכות בצבור ויהא אשם מצורע טעון תנופה שחוט מקל וחומר מה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין תנופה שחוטין אשם מצורע שטעון תנופה חי אינו דין שטעון תנופה שחוט מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי יחיד אותו אותו למעוטי אשם מצורע ת"ר א)חמשה שהביאו קרבן אחד אחד מניף על ידי כולם ב)והאשה כהן מניף על ידה וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף על ידו:

מתני'

ג)**דון מינה.** שלמי צבור משלמי יחיד מה שלמי יחיד טעונין תנופה ד)שמוטין דבחיין לא איצטריך ז) ליה למיתני (מה שלמי יחיד טעונין תנופה אף שלמי צבור כו') דבגופיה כתיב: **ואוקי באתרה.** כדין שמצינו לשלמי ציבור עצמן שטעונין תנופה ה)שלימים ח) מה מחיים תנופה שלימים אף לאחר שחיטה תנופתן שלימים ו): **מה.** להלן בשלמי יחיד דבר שמתנה לכהן טעון ט) תנופה אף כו' והיינו כולן שלימים אבל משלמי יחיד אין לכהן אלא חזה ושוק: **שלמיהם.** בשלמי יחיד כתיב (ויקרא ז) את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם דמשמע לשון רבים והוה ליה למיכתב לשון יחיד דביחיד משתעי ומדכתיב לשון רבים י) לומר על חזה ושוק של שלמי צבור שיונפו: **גמירי.** מסיני ב' סמיכות בצבור פר העלם דבר של צבור דכתיב (שם ד) וסמכו זקני העדה ושעיר המשתלח דכתיב (שם טז) וסמך אהרן את שתי ידיו וגו' (א) ומצבור הוא ותו ליכא שום סמיכה בצבור: **אותו.** (שם ז) יא)ואת חזה התנופה להניף אותו וגו':

רב פפא אמר דכולי עלמא דון מינה ומינה. הך מילתא דרב פפא מקמי דלישמעה להא דלקמן כל התדיר (זבחים דף צ.) דפליגי רבי ורבנן במתנדב שמן ומסקינן דפליגי בדון מינה ומינה דרבי סבר דון מינה ואוקי באתרה וקאמר רב פפא התם אי תניא תניא וכן ההיא דפסחים בפרק כל שעה (דף לג:) דיליף מזיד דמעילה פטור מקרבן מק"ו משאר מצות שיש בהן כרת ופטור מזיד וקאמר לא אם אמרת בשאר מצות שכן לא חייב בהן מיתה כו' ופריך האי תנא מעיקרא אלימא ליה כרת ולבסוף אלימא ליה מיתה ומשני דהכי קאמר לא אם אמרת בשאר מצות שכן לא חייב בהן מיתה בפחות מכזית תאמר במעילה דחייב בפרוטה אע"ג דלית ביה כזית ופריך מאן שמעת ליה דאמר הזיד במעילה במיתה רבי דיליף חטא חטא מתרומה ומינה מה תרומה בכזית אף מעילה בכזית והשתא מאי קושיא הא רבי היא דאית ליה דון מינה ואוקי באתרה ורב פפא דוחק שם לתרץ דרבי סבר לה כתנא שאול דמחייב התם בתרומה בשוה פרוטה אע"ג דלית בה כזית וצריך לומר דמקמי דלישמעה להא דזבחים אמרה יא] אי נמי י"ל הכא והתם דהכי קאמר דמהני ליכא למשמע מינה:

ויהיו זבחי שלמי יחיד טעונין תנופה חיים כו'. יב] כאן נמי שייך לדקדק אמאי צריך קרא נימא כל חד וחד תיקו בדוכתיה וי"ל דמכל מקום הוה יליף מה מצינו כדפרישית לעיל א] ומשום דאיקרו שלמים תדע דהא איכא למיפרך מה לשלמי צבור שכן מוכה אלא אהא דאיקרו שלמים סמיך ועוד כדאמרן לעיל שלמיהם ריבויא הוא ח):

ויהא אשם מצורע טעון תנופה שחוט כו'. ואף על גב דאמרן לעיל (דף סא.) תנופה ולא תנופות הכא לא דמי כיון דחדא מחיים וחדא לאחר שחיטה:

וכן השולח קרבנותיו ממדינת הים כהן מניף על ידו. תימה דבפ' כל הגט (גיטין כח.) תנן השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים ופריך בגמ' והא בעיא סמיכה אמר רב יוסף בקרבן נשים ט) והכא לא שייך לשנויי הכי דבכבר תנא ליה רישא והאשה כהן מניף על ידה וליכא נמי לשנויי כדמשני רב פפא בגיטין (גם זה שם) בחטאת העוף עסקינן דחטאת העוף לא בעי תנופה וכמו כן קשיא בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג.) דאמר דאילו כל הזבחים ערל וטמא משלחים קרבנותיהם וליכא לשנויי באשה דערל קתני וליכא לאוקומי נמי בחטאת העוף דזבחים קתני ובכור ומעשר ופסח י) נמי דלא בעו סמיכה [ליכא לאוקמי] דהא כל הזבחים קאמר וספק מצורע בפרק התערובות (זבחים עו.) דקאמר רבי שמעון למחרת מביא אשמו ולוגו עמו ומתנה בשלמים דלאו אשם טעון סמיכה ולא אפשר לסמוך אלא בהקפת יד למאן דאמר סמיכת אשם מצורע לאו כ) דאורייתא ל) בפרק כל הפסולין (זבחים דף לג.) ובגברא איירי כדמוכח בתוספתא מ) ובפ' בתרא דמועד קטן (דף טו:) איתא דאבל אינו משלח קרבנותיו משום דכתיב שלמים כשהוא שלם הא לאו הכי משלח וכמנודה מיבעיא לן אם משלח או לא ולא חיישינן לסמיכה ודוחק הוא לתרץ באשה או בעוף ולקמן בפרק בתרא (דף קז:) גבי שפה לנדבה אחד מהן לפר ועגל ועוד תנן בפרק דם שחיטה (כריתות כג.) ושניהם מביאין חטאת אחד ובפרק שני נזירין (נזיר נז.) שמביאין קרבן על תנאי ובפרק שני דקדושין (דף נה.) גבי בהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר זכרים עולות ולא חיישינן לסמיכה בכל הני ותירץ ה"ר שמעון דלא שייך לאקשויי אלא דוקא התם בחטאת משום דליכא עדיין חששא אחרת דלמא הויא ליה חטאת שמתו בעליה וסמכינן להקריבה בחזקת שהוא קיים ול"ת והא בפרק התערובות (זבחים עד: ושם) תנן בקדשים מין במינו קרב לשם מי שהוא ופריך בגמ' הא בעי סמיכה ומשני בקרבן נשים וי"ל דהתם כיון דליכא תקנתא ברעיה אין לעשות בלא סמיכה דכי האי גוונא מפלגינן התם גבי אשם וערל וטמא איכא לאוקמי בדלית ליה תקנתא ערל שמתו אחיו מחמת מילה טמא זב ומצורע שאין רפואתו תלוייה בעצמו אי נמי בקרבן הקבוע לו זמן כגון עולת ראייה וחגיגה ל) או שהיה עובר עליהן בבל תאחר וא"ת הרי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן בפסחים בפרק האשה (דף פח:) ונמצאת יבלת באחד מהן דפטורין מלעשות פסח שני ולא מייתו מותר הפסח משום סמיכה ויש לומר דכיון שהוא ספק דשמא פטור הוא מלעשות פסח שני ולא עשו לו חכמים תקנה דלאי אפשר לתקן אם לא יעבור מצות סמיכה וא"ת נהי דסמיכה לא מעכבא מכל מקום ערל וטמא שאין יכולין לסמוך לימא כל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו וכן בההיא דשקלים (דף יא:) ודכריתות (דף כג.) ודנזיר (דף נז.) דלכל הני נמי דאין יכולין לסמוך משום ספק השיב שפיר אין ראוין לבילה כדאשכחן בפרק המוכר את הספינה (ב"ב פא:) גבי ביכורים וי"ל דנפקא לן מהא דאמרינן בפרק בתרא דמועד קטן (דף טו:) וביום בואו אל הקודש אל החצר הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו זו עשירית האיפה פירוש שהכהן מביא בשעה שמתחנך לעבודה ודריש התם ר"ש בבואו יקריב בזמן שראוי לביאה ראוי להקרבה כגון טמא מת ומצורע משמע דווקא עשירית האיפה אבל שאר קרבנות משלח ומיהו אין כל כך ראיה מזה דדילמא הא דמשלח שאר קרבנות היינו בהני דלא בעו סמיכה דומיא דעשירית האיפה ויש לדקדק מהא דדרשינן בת"כ יג] ס) מזובו ולא מנגעו ש"מ דטמא משלח קרבנותיו דבהבאת קרבן איירי ועוד יש לדקדק מדממעטינן בפ"ק דחגיגה (דף ד:) טמא מראייה דכתיב והבאתם שמה דכל שישנו בביאה ישנו בהבאה ש"מ דשאר קרבנות משלח ולא חיישינן לענין סמיכה בראוי לסמיכה ומיהו למאן דאמר בפ' כל הפסולין (זבחים דף לג:) דטמא בר סמיכה דאפשר דמעייל ידיה וסמיך לא מצינו למידרש מהני קראי ושמא י"ל דמאן דלית ליה (שם) ביאה במקצת לא שמה ביאה קסבר כל הסומך ראשו ורובו הוא מכניס אי נמי אית ליה דמרחק לפון ומאן דסבירא ליה דלא בעינן ראשו ורובו קסבר ביאה במקצת שמה ביאה ומיהו אכתי קשה אי תיכף לסמיכה שחיטה נמי לאו

דאורייתא

מסורת הש"ס

א) [לקמן נב:], ב) [לקמן סה. נב:], ג) [מכאן שייך עוד לע"א], ד) שמוטין הס"ד והשאר שייך לדיבור שמעל"ד כל"ל. נ"ק, ה) שלימים הס"ד אח"כ ד"ה כמות שהן בחיים מה כו'. נ"ק, ו) ע"כ שייך לע"א, ז) נ"ל את החזה להניף, ח) [ועי' היטב תוס' זבחים עז: ד"ה כל מלה ותוס' חולין כב: ד"ה ותהא], ט) נ"ל והכא נמי קשיא והא בעי סמיכה ולא שייך כו'. נ"ק, י) נמי ליכא לאוקמא הכא. נ"ק, כ) נ"ל דאורייתא והיכי עביד בלא סמיכה הא בעי סמיכה במורה ובגברא איירי כדתניא בתוספתא וי"ל דתקוני גברא שאני כדאמרינן התם והא דאמרינן בפ"ב דמועד קטן דאבל כו' וכן הוא בתוספות ס"פ דזבחים דף עה ע"א. נ"ק, ל) רש"ק ר"ל אע"ג דבשלמים בעי סמיכה במורה, מ) [פ"ו דנזירות ה"א], נ) נ"א וכגון שהיה כו'. נ"ק, ס) [ועי' תוס' יבמות קד: ד"ה דאמר].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גמירי וכו' שתי ידיו וגו' שתי סמיכות בצבור הוא:

◆

גליון הש"ס

גמ' ויהיו זבחי שלמי צבו' כו'. עיין זבחים דף לג ע"א תוספות ד"ה סמיכה:

◆

הגהות מהר"י לנדא

א] תוס' ד"ה ויהיו זבחי כו'. כדפרישית לעיל. נ"ב לעיל דף נט ע"ב ד"ה ונתת עליו:

◆

רבינו גרשום

צבור טעונה תנופה בתנופה שלאחר שחיטה פליגי: ותנופתן כמות שהן שלימין וחכמים אומרים אין מניפין אלא חזה ושוק ואימורין. ומינה. מה התם בשלמי יחיד בחזה ושוק שתנופתן לאחר שחיטה: מה התם בשלמי יחיד דבר שמתנה לכהן טעון תנופה היינו חזה ושוק: אף הכא בשלמי צבור היינו כבשי עצרת [דבר] שמתנה לכהן טעון תנופה ושלמי צבור הויין כולן מתנה לכהן: שלמיהם ריבויא הוא דכתיב את החזה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם ריבה כל השלמים שאין טעונין תנופה אלא חזה ושוק: טעונים שלש מצות בין שלשתן ושתים מאותן שלש מצות בכל מין ומין והשלישי אין בהן: מיעט גבי שלמי צבור אותם דכתיב והניף הכהן אותם אותם טעונין תנופה חיים ולא אחרים: גמירי ב' סמיכות בצבור ומאי ניהו פר הבא על כל המצות ושעיר המשתלח ותו ליכא: גבי שלמי יחיד כתיב אותו דכתיב ואת החזה להקריב אותו לפני ה':